

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอเนื้อหาในบทนี้จะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย กลุ่มประชากร เป้าหมาย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัย ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 3

กลุ่มประชากรเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมาย คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้
ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม จำนวน 25 คน ดังนี้

1. ผู้ที่ปฏิบัติงานและมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน
ประถมศึกษา ทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ จำนวน 13 คน
2. ผู้ที่ปฏิบัติงานสังกัดกรมการปกครอง ที่มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามตามเทคนิคเดลฟาย เพื่อสอบถาม
ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ฉบับ ได้แก่แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Form)
จำนวน 1 ฉบับ และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ จำนวน 3 รอบ ดังนี้

1. ส่งแบบสอบถามรอบที่ 1 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยเลือกไว้ จำนวน 30 ฉบับ ได้รับคืน 25 ฉบับ
2. ผู้วิจัยนำผลการวิจัยที่ได้จากรอบที่ 1 สร้างเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 ส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 25 ฉบับ ได้รับคืน 25 ฉบับ
3. ผู้วิจัยนำผลการวิจัยที่ได้จากรอบที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 ที่มีข้อความเหมือนกับรอบที่ 2 เพียงแต่เพิ่มค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และคำตอบเดิมที่ผู้เชี่ยวชาญตอบไว้ในรอบที่ 2 จำนวน 25 ฉบับ ได้รับคืน 25 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้ง 3 รอบ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำผลที่ได้มาสร้างเป็นแบบทดสอบรอบที่ 2
2. การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามรอบที่ 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ระดับ โดยการวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยควอไทล์
3. การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามรอบที่ 3 วิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าฐานนิยม และค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยมแล้วนำเสนอสรุปเป็นผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะสรุปผลการวิจัยจากลักษณะหรือวิธีการมีส่วนร่วม ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมมากและมากที่สุด ตามกรอบการกระจายอำนาจทางการศึกษา 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการบริหาร

งานทั่วไป แล้วประมวลสร้างเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 3 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1.1 การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โดยการร่วมกำหนดนโยบาย เป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ร่วมสำรวจความต้องการและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมแสวงหาและประสานผู้รู้ในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้น

1.2 การจัดการเรียนการสอน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนโดยการ ร่วมประชุมวิเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้เพื่อกำหนดวิธี สถานที่จัดการเรียนการสอนและผู้สอนให้เหมาะสม ร่วมแสวงหาผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่อย่างหลากหลายในชุมชนมาเป็นวิทยากรหรือผู้สอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ร่วมเป็นวิทยากรในกลุ่มสาระที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นหรือมีความรู้ความชำนาญ พร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณเป็นค่าตอบแทนวิทยากร และร่วมเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นหรือกลุ่มสาระที่มีความรู้

1.3 การจัดเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้โดยร่วมเป็นคณะกรรมการจัดเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้ ร่วมแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ภายในท้องถิ่น และจัดทำทะเบียนข้อมูล สถิติ แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ร่วมสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และองค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดสำนักงานให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ด้วย

1.4 การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วม

ในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยการร่วมกำหนดนโยบาย มาตรการในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาของโรงเรียน สนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้อและซ่อมแซมสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ร่วมเป็นสื่อกลางในการขอรับการสนับสนุนสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาจากแหล่งต่างๆ ร่วมสนับสนุนงบประมาณในการอบรมการใช้สื่อและเทคโนโลยีให้แก่คณะครูอาจารย์ ตลอดจนร่วมติดตามประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

1.5 การวัดผลและประเมินผล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผล โดยการร่วมเป็นคณะกรรมการด้านวัดผลและประเมินผล ร่วมกำหนดมาตรฐานด้านผู้เรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ร่วมวัดผลและประเมินผลในกลุ่มสาระที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นหรือมีความรู้ความสามารถ และร่วมรับทราบผลการวัดผลและประเมินผลเมื่อสิ้นปีการศึกษา

1.6 การปฏิรูปการเรียนรู้ในชุมชน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเรียนรู้ในชุมชน โดยการสนับสนุนให้ผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือประชาชนชาวบ้านเป็นครูของชุมชน จัดให้สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนทั้งด้านอาชีพ ข้อมูลข่าวสาร และให้บริการอินเทอร์เน็ตประจำตำบล จัดให้มีห้องสมุดประจำตำบล จัดสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน และจัดทำหลักสูตรระยะสั้นเพื่ออบรม สัมมนาตัวแทนของชุมชนให้เป็นบุคคลต้นแบบในการปฏิรูปการเรียนรู้

2. การบริหารงบประมาณ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมด้านการบริหารงบประมาณ ดังนี้

2.1 การจัดทำแผนของงบประมาณ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของงบประมาณ โดยการร่วมเป็นคณะกรรมการประมาณการรายจ่าย และร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนของงบประมาณ พร้อมทั้งร่วมประเมินแผนของงบประมาณ

2.2 การจัดหางบประมาณ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณ โดยการร่วมเป็นคณะกรรมการวางแผนการจัดหางบประมาณ ร่วมจัดกิจกรรมหรือจัดทำโครงการเพื่อหารายได้เข้าสู่โรงเรียนเพื่อเสริมงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

ร่วมเสาะแสวงหาแหล่งงบประมาณและที่มาของรายได้เพื่อติดต่อของงบประมาณ และร่วมประชาสัมพันธ์รายงานผลการจัดหางบประมาณให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนได้รับทราบ และร่วมจัดสรรงบประมาณด้านการจัดการศึกษาให้แก่โรงเรียน ได้อย่างเต็มที่

2.3 การระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษา

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษาโดยการลดหย่อนภาษีสำหรับการบริจาคเพื่อการศึกษา และควรจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษา

2.4 การจัดซื้อจัดจ้างและการพัสดุ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างและการพัสดุ โดยการร่วมพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการพัสดุเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การบริหารงานบุคลากร

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าในการบริหารงานบุคลากรองค์กรบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ดังนี้

3.1 การจัดหาบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดหาบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน โดยการ ร่วมเสนอแผนอัตรากำลังของโรงเรียนเพื่อกำหนดอัตรากำลัง และจัดหาบุคลากรให้เหมาะสมกับงานและปริมาณงานของโรงเรียนและร่วมเป็นคณะกรรมการสรรหา/คัดเลือกบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน

3.2 การเสริมสร้างวินัยและจรรยาบรรณ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างวินัยและจรรยาบรรณ โดยการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดูแลความประพฤติของครู

3.3 การพัฒนาวิชาชีพ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพ โดยการร่วมเป็นคณะกรรมการวางแผนพัฒนาวิชาชีพครู

4. การบริหารงานทั่วไป

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไปในประเด็นต่างๆ ดังนี้

4.1 การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอน โดยการร่วมวางแผนเพื่อจัดระบบและพัฒนาระบบสารสนเทศในการบริหารและการจัดการเรียนการสอน และร่วมจัดซื้อเทคโนโลยีในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอน

4.2 การส่งเสริมและการบริการนักเรียน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและการบริการนักเรียน โดยการร่วมบริการสาธารณูปโภคเบื้องต้น เช่น น้ำดื่มที่สะอาด อากาศกลางวัน อาหารเสริม (นม) อุปกรณ์กีฬา เสื้อผ้า เครื่องเขียน และแบบเรียน เป็นต้น ร่วมให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน ร่วมจัดทำสำมะโนนักเรียน ร่วมจัดทำเขตบริการและสำรวจเด็กในเขตบริการ และร่วมติดตามนักเรียนที่ขาดเรียนหรือไม่เข้าเรียน

4.3 งานกิจกรรมพิเศษ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในงานกิจกรรมพิเศษ โดยการร่วมวางแผนเพื่อกำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่จะจัดในรอบปี ร่วมจัดกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดให้มีขึ้น ร่วมประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนให้สาธารณชนได้รับทราบและเข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุนเงินทุนและวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดกิจกรรม และร่วมประสานความร่วมมือกับบุคคล องค์กร และหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การจัดกิจกรรมสำเร็จลุล่วงด้วยดี

4.4 งานประกันคุณภาพ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในงานประกันคุณภาพ โดยการร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ร่วมจัดทำแผนกลยุทธ์ ธรรมนูญ โรงเรียน และแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน และพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน ร่วมแสวงหายุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน และร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในโรงเรียน

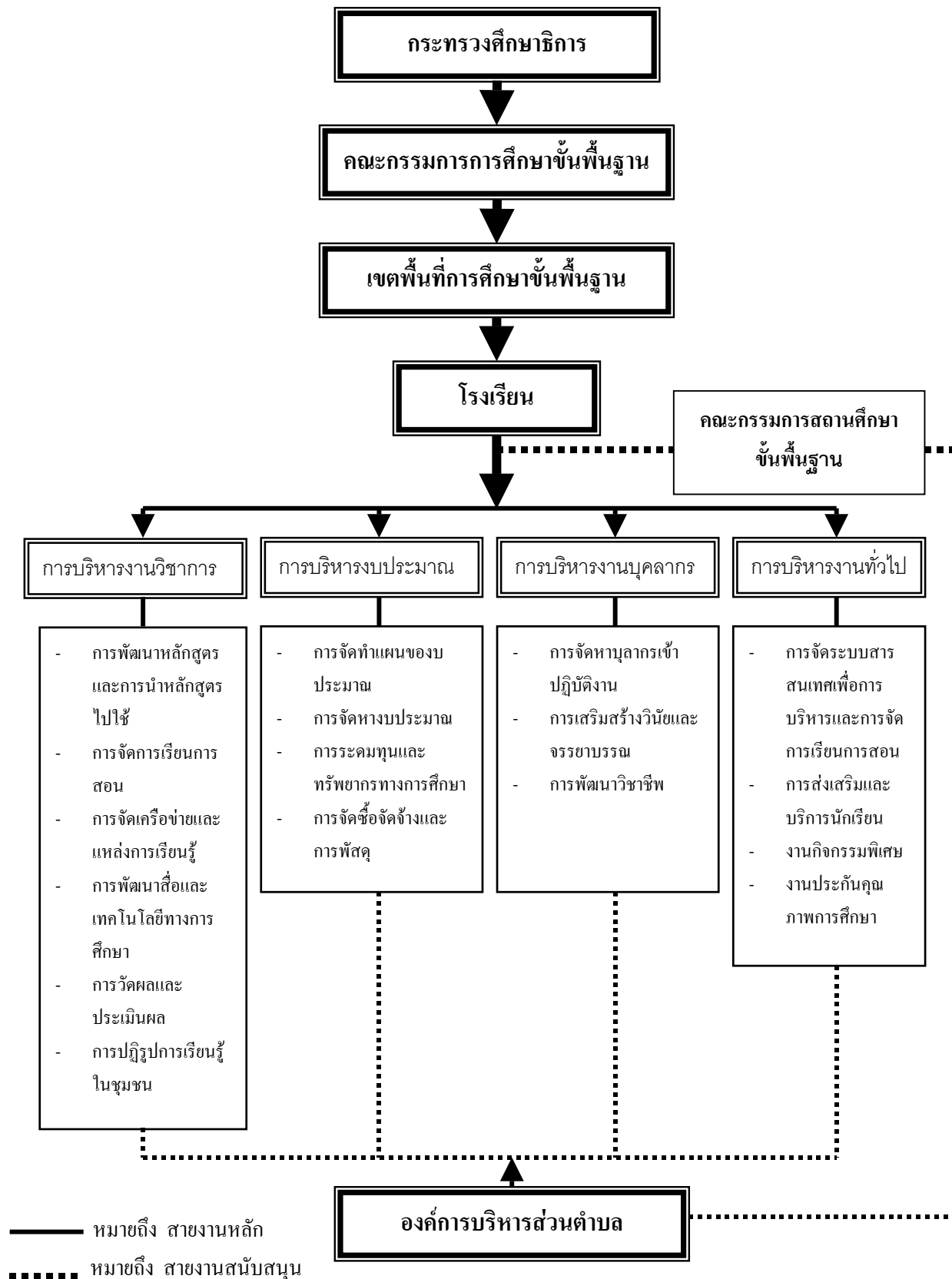
4.5 การนิเทศติดตามและประเมินผล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วม

ในการนิเทศติดตามและประเมินผล โดยความร่วมมือเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนการนิเทศติดตามและประเมินผล และร่วมรับทราบและชื่นชมผลการปฏิบัติงานประจำปี

จากผลการวิจัยทั้งหมดผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 3 ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษา
 ชั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 3

จากภาพประกอบ 2 รูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 3 แสดงให้เห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจทางการศึกษาให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านมายังเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานและโรงเรียน ในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้โรงเรียนและท้องถิ่นได้ร่วมมือกันจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสภาพท้องถิ่น โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และองค์การบริหารส่วนตำบล เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทั้ง 4 ด้าน

ในการนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นๆ ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการเรียนการสอน การจัดเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดผลและประเมินผล และการปฏิรูปการเรียนรู้ในชุมชน
2. การบริหารงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของงบประมาณ การจัดหางบประมาณ การระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษา และการจัดซื้อจัดจ้างและการพัสดุ
3. การบริหารงานบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดหาบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การเสริมสร้างวินัยและจรรยาบรรณ และการพัฒนาวิชาชีพ
4. การบริหารงานทั่วไป องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมและบริการนักเรียนงานกิจกรรมพิเศษ งานประกันคุณภาพ การนิเทศติดตามและประเมินผล

ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 และการร่วมเป็นคณะกรรมการคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน วิทยาการ ที่ปรึกษา หรือเป็นผู้เข้าร่วมประชุม เมื่อโรงเรียนมีหนังสือขอความร่วมมือ หรือประชาสัมพันธ์เชิญชวน และองค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำหนังสือเพื่อแจ้งความประสงค์ขอเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ ตามความเหมาะสมก็ได้

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 3” มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล โดยแยกตามขอบข่ายเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ

จากการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการเรียนการสอน การจัดเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดผลและการประเมินผล และการปฏิรูปการเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งสามารถแยกรายละเอียดเป็นรายด้านดังนี้

1.1 การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โดยการร่วมสำรวจความต้องการและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมแสวงหาและประสานผู้รู้ในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้น

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการที่กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาถือเป็นภารกิจหนึ่งที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกรอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27 (2542 : 15) โดยมีการจัดทำหลักสูตรแกนกลางที่มีสาระการเรียนรู้หลักและมาตรฐานเป็นข้อกำหนด เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาจัดทำสาระหรือรายละเอียดของหลักสูตรเพื่อความเป็นไทย เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อ มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ซึ่งได้แก่สภาพปัญหาของชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (ยุทธนา ปฐมวรชาติ, 2545 : 11-12)

จากสาระบทบัญญัติที่กล่าวมา โรงเรียนหรือสถานศึกษาจะต้องจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการผสมผสานสาระการเรียนรู้หลักให้เข้ากับสภาพและมาตรฐานของชุมชนและท้องถิ่นอย่างลงตัว ดังนั้นจึงมี

ความจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องระดมสรรพกำลังจากท้องถิ่น เช่น ผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา กลุ่มอาชีพ และสถานประกอบการ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา องค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับ โรงเรียนและชุมชน เนื่องจากสมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นคนในท้องถิ่น (ชาชีวัฒน์ ศรีแก้ว และคณะ, 2544 :12) จึงรู้สภาพ และความต้องการของท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนตำบลจึง ควรเข้าร่วมกำหนดนโยบายเป้าหมาย การจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ร่วมสำรวจ ความต้องการและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเพื่อการจัดทำสาระหลักสูตร และการร่วม แสวงหาผู้รู้ในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าวนี้จะส่งผลให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสมกับความ ต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับบริบทของชุมชนยิ่งขึ้น

สำหรับการร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเห็นชอบ หลักสูตรสถานศึกษานั้นเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 (ศธ. (2545). ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543. (ออนไลน์) สืบค้นได้จาก : [http:// www. moe.go.th/ba_ed/htm](http://www.moe.go.th/ba_ed/htm) (5 มกราคม 2545))

จะเห็นว่าผลการวิจัยเป็นไปตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูป หลักสูตรสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่มีมาตรการส่งเสริม ให้มีการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพผู้เรียนและท้องถิ่นและให้มีการสร้าง เครื่องข่ายประชาคมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (สปช. (2545)ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา (ออนไลน์) สืบค้นได้จาก : [http:// www. onpec.moe.go.th](http://www.onpec.moe.go.th) (5 มกราคม 2545)) และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ พิษณุ ก่อเกียรติยากุล (2543 : บทคัดย่อ) และกิตติชัย การโสภา (2536 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าการจัดการหลักสูตรควรให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางโดยให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมและ ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจริญศรี พงษ์สิงห์ (2543 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าผู้บริหาร สถานศึกษาและกรรมการบริหารองค์กรบริหารส่วนตำบล เห็นด้วยต่อการกระจายอำนาจด้านการ พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และเสนอแนะว่าสถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรและ สนับสนุนให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม โดยการมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนการสำรวจ ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับอาชีพในชุมชน มีส่วนร่วมประชุมเพื่อให้ข้อเสนอแนะในขั้นตอน การกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหาหลักสูตร

จึงมีความจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องมีการปฏิรูปหลักสูตรให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง ดี และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้ทันสมัย มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับท้องถิ่นและผู้เรียน ดังนั้นสรรพกำลังทั้งมวลในสังคมต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบ (ประเวศ วะสี, 2544 :8) การบริหารแบบกระจายอำนาจ และการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้สรรพกำลังทั้งมวลได้มีโอกาสทำหน้าที่และรับผิดชอบต่อการจัดทำหลักสูตร เพราะการกระจายอำนาจก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม และ การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิดและอภิปรายผลร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้ความคิดที่หลากหลาย (สัมฤทธิ์ กาฬ, 2545 : 9) อันเป็นหนทางที่จะได้มาซึ่งหลักสูตรที่มีคุณภาพได้มาตรฐานเหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่น

1.2 การจัดการเรียนการสอน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนโดยการร่วมประชุมวิเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้เพื่อกำหนดวิธีการสอน สถานที่จัดการเรียนการสอน และผู้สอนให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ ร่วมแสวงหาผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่อย่างหลากหลายในชุมชนมาเป็นวิทยากรหรือผู้สอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ร่วมเป็นวิทยากรหรือผู้สอนในกลุ่มสาระที่เกี่ยวกับท้องถิ่นหรือมีความรู้ความชำนาญ ร่วมสนับสนุนงบประมาณเป็นค่าตอบแทนวิทยากร และร่วมเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นหรือกลุ่มสาระที่มีความรู้

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 57 (2542 : 28) กำหนดให้หน่วยงานทางการศึกษาระดับทุติยภูมิบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ประกอบกับมาตรฐานด้านกระบวนการในการประกันคุณภาพภายนอก มาตรฐานที่ 17 ซึ่งระบุว่า “มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 30) การที่จะให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามบทบัญญัติและมาตรฐานดังกล่าว ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมประชุมวิเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้เพื่อกำหนดวิธี สถานที่จัดการเรียนการสอน และผู้สอนให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ องค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะที่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร จึงควรร่วมประชุมวิเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้เพื่อกำหนดวิธี สถานที่จัดการเรียนการสอน และผู้สอนให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ และเมื่อได้กำหนดวิธีสอน สถานที่สอน และตัวผู้สอนที่เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้แล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชนในตำบล ย่อมรู้ว่าใครมีความรู้เหมาะสมกับสาระ

การเรียนรู้ใด กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจึงเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรร่วมแสวงหาผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่อย่างหลากหลายในชุมชนมาเป็นวิทยากรหรือผู้สอนให้สอดคล้องกับ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ หรืออาจร่วมเป็นวิทยากรผู้สอนในสาระการเรียนรู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ แต่ถ้าหากไม่มีเวลา หรือไม่สามารถร่วมเป็นวิทยากรผู้สอนได้ควรร่วมให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลควรร่วมสนับสนุนงบประมาณเป็น ค่าตอบแทนวิทยากร เพราะงบประมาณของโรงเรียนประถมศึกษาด้านการตอบแทนวิทยากรมีน้อย ผลการวิจัยที่กล่าวมาสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติชัย โสภกา (2536 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าประชาชน ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้โดยการร่วมเป็นวิทยากรหรือผู้สอน

อีกทั้งยังสอดคล้องกับรายงานผลการวิจัยของวิชิต นันทสุวรรณ และจำนงค์ แรกพิณีจ (2541 : 48-49) ที่พบว่า บทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน มีบทบาทและรูปแบบที่ สำคัญคือชุมชนควรเข้าไปมีบทบาทผ่านทางผู้นำและผู้รู้หรือผู้ทรงปัญญาที่สามารถนำความรู้มา ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์โดยการแต่งตั้งให้เป็นครูชาวบ้านหรือวิทยากรและได้รับ มอบหมายจากโรงเรียนให้ทำหน้าที่สอนหรือถ่ายทอดความรู้ตลอดจนประสบการณ์ที่มีอยู่ให้แก่ นักเรียน เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเพราะประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้น รู้ว่าการศึกษา เป็นไปเพื่อคนทั้งมวล ทุกหมู่เหล่า และทุกคน อย่างหลากหลายและสอดคล้องกับกลุ่มต่างๆที่ แตกต่างกัน การศึกษาไม่ได้เป็นของ โรงเรียนและครูเท่านั้นแต่เป็นของทุกคน ดังนั้นทุกคนจึงควรมี ส่วนรับผิดชอบดังกล่าวที่ว่า “การศึกษาสำหรับคนทั้งมวล” (Education For All) และ “คนทั้ง มวลเพื่อการศึกษา” (All For Education) ดังนั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจึงเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การ บริหารส่วนตำบลในฐานะผู้นำท้องถิ่นซึ่งเป็นตัวแทนจึงควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียน การสอน ในลักษณะต่างๆ ดังผลการวิจัยที่กล่าวมา

1.3 การจัดเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัด เครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้โดยรวมเป็นคณะกรรมการการจัดเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้ ร่วมแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ภายในท้องถิ่นและจัดทำทะเบียนข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ร่วมสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ อีกทั้ง ควรจัดที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ด้วย

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการที่องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วย งานที่มีข้อมูลต่างๆ ภายในตำบล ถ้าหากได้ร่วมเป็นคณะกรรมการการจัดเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้ จะสามารถให้ข้อมูลได้ว่าวิชานี้ หรือสาระการเรียนรู้นี้ควรเรียนกันที่ไหน และองค์การบริหารส่วน

ตำบลควรร่วมสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพราะการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ภายในตำบลนอกจากเป็นหน้าที่ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแล้ว ยังจัดอยู่ในหน้าที่ด้านการคุ้มครองดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน้าที่การบำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (โกวิทย์ พวงงาม และปรีดี โชติช่วง, 2543 : 15-18) เพื่อความสะดวกในการวางแผนสำหรับการจัดการเรียนการสอนองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ภายในตำบล เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อมูลเหล่านี้อยู่แล้ว

สำหรับการจัดที่ว่าการองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ อาจเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อมูลต่างๆ เช่น ข้อมูลด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น อีกทั้งในอนาคตองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีอินเตอร์เน็ตทุกตำบลจึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะจัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้

ผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นเป็นไปตามยุทธศาสตร์การปรับระบบการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สพช. (2545). ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา (ออนไลน์) สืบค้นได้จาก : <http://www.opec.moe.go.th> (5 มกราคม 2545)) ที่เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และการสร้างเครือข่ายจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานปีงบประมาณ 2545 ของกระทรวงศึกษาธิการตามนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ โดยใช้มาตรการพัฒนาการเรียนรู้และจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย (ศธ. (2545) นโยบายและ จุดเน้นการดำเนินงานปีงบประมาณ 2545. สืบค้นได้จาก : <http://www.moe.go.th/news45/move.htm> (5 มกราคม 2545)) ซึ่งถ้าหากองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนร่วมในการจัดเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้ตามผลการวิจัยและตามนโยบายดังกล่าวนี้จะทำให้นักเรียนซึ่งเป็นลูกหลานของท้องถิ่นเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

1.4 การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยการร่วมกำหนดนโยบาย มาตรการในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาของโรงเรียน สนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้อและซ่อมแซมสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นสื่อกลางในการขอรับการสนับสนุนสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาจากแหล่งต่างๆ สนับสนุนงบประมาณในการอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีแก่คณะครูอาจารย์ ตลอดจนติดตามประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะกระตุ้นและดึงดูดให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ แต่สื่อสำเร็จรูปและเทคโนโลยีทางการศึกษาส่วนใหญ่มีราคาค่อนข้างแพง ทำให้โรงเรียนไม่สามารถจัดซื้อสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาบางชิ้นได้ ประกอบกับสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ได้รับจัดสรรจากกระทรวงค่อนข้างน้อยไม่สอดคล้องกับจำนวนนักเรียน ตัวอย่างเช่น จำนวนคอมพิวเตอร์ต่อจำนวนนักเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติโดยประมาณ 1 เครื่องต่อจำนวนนักเรียน 84 คน (วีรนุช ปิณฑวณิช, 2543 : 2543) จึงจำเป็นที่โรงเรียน องค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันกำหนดนโยบาย และมาตรการในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาของโรงเรียน และร่วมสนับสนุนงบประมาณเพื่อการจัดซื้อและซ่อมแซมสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมีสื่อและเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และเพียงพอกับจำนวนนักเรียน อีกทั้งควรเป็นสื่อกลางในการขอรับการสนับสนุนสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาจากแหล่งต่างๆ เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับหน่วยงานต่างๆ มากมาย อาจมองเห็นช่องทางในการระดมสื่อเทคโนโลยีจากหน่วยงานต่างๆ มาให้กับโรงเรียน พร้อมทั้งร่วมประเมินผลการใช้และเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดการใช้สื่อเทคโนโลยีเกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉิ้น บัวบาน (2543 : 61) ที่พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียนโดยการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้อสื่อการเรียน และวัสดุครุภัณฑ์

และเนื่องจากโรงเรียนไม่มีความพร้อมในเรื่องงบประมาณสำหรับการจัดอบรมการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (ประไพ ทิพากรเกียรติ, 2543 : บทคัดย่อ) องค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะที่จะมีงบประมาณเพิ่มขึ้นในอนาคต (ชาชีวัฒน์ ศรีแก้ว และคณะ, 2544 : 21) จึงควรร่วมจัดสรรงบประมาณสำหรับอบรมเรื่องการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้แก่คณะครูอาจารย์ด้วย

จากการมีส่วนร่วมดังผลการวิจัย จะทำให้โรงเรียนมีสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับนโยบายการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงน่าจะเป็นเหตุที่ทำให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วม

1.5 การวัดผลและประเมินผล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการวัดผลประเมินผล โดยการร่วมเป็นคณะกรรมการด้านวัดผลและประเมินผล ร่วมกำหนดมาตรฐานด้านผู้เรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ร่วมวัดผลและประเมินผลในกลุ่มสาระที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น หรือมีความรู้ความสามารถ และร่วมรับทราบผลการวัดผลและประเมินผลเมื่อสิ้นปีการศึกษา

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนร่วมตั้งแต่การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้ และการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้ทราบว่ากรมมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ทั้ง 4 ด้านนี้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นหรือไม่ และอยู่ในระดับใด องค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรมีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผลในประเด็นต่างๆ ข้างต้น เพื่อนำผลการประเมินไปใช้แก้ไขปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

ผลการวิจัยที่กล่าวมาเป็นไปตามยุทธศาสตร์ปฏิรูปการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ต้องการให้การประเมินการศึกษาเป็นการประเมินตามสภาพจริง ผู้ทำการประเมินเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน หรือนักเรียน หรือผู้ที่มีความรู้ในนั้นๆ (สพช. (2545). ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา (ออนไลน์) สืบค้นได้จาก : <http://www.onpec.moe.go.th> (5 มกราคม 2545)) ผู้ปกครอง หรือชุมชนจึงสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินได้

แต่ผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยของกำพล แสนบุญเรือง (2542 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านงานวิชาการอันดับ 1 คือการวัดผลและประเมินผลการเรียน โดยให้เหตุผลว่าเป็นงานที่โรงเรียนควรจัดทำเอง

1.6 การปฏิรูปการเรียนรู้ในชุมชน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเรียนรู้ในชุมชน โดยการสนับสนุนให้ผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านเป็นครูของชุมชน จัดให้ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนทั้งด้านอาชีพ ข้อมูลข่าวสาร และให้บริการอินเทอร์เน็ตประจำตำบล จัดให้มีห้องสมุดประจำตำบล จัดสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน และจัดทำหลักสูตรระยะสั้นเพื่ออบรมสัมมนาตัวแทนชุมชนให้เป็นบุคคลต้นแบบในการปฏิรูปการเรียนรู้

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากหลักการปฏิรูปการศึกษา 3 ประการที่ประเวศ วะสี (2544 : 8) ได้กล่าวไว้ คือ การศึกษาควรเป็นการศึกษาสำหรับคนทั้งมวล (Education For All) คนทั้งมวลเพื่อการศึกษา (All For Education) และการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ กล่าวคือ การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อคนทั้งมวล ทุกหมู่เหล่า และทุกคน อย่างหลากหลาย และสอดคล้องกับกลุ่มต่างๆ ที่แตกต่างกัน การศึกษาไม่ได้เป็นเรื่องของโรงเรียนและครูเท่านั้น แต่สรรพกำลังทั้งมวลในสังคมต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการศึกษาดังนั้นจึงต้องปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้การเรียนรู้พัฒนาคนได้เต็มศักยภาพของความเป็นมนุษย์ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และอยู่ร่วมกันเป็น การเรียนรู้ต้องสัมพันธ์กับชีวิตจริง เพื่อแก้ปัญหาจริงๆ แต่การที่จะให้สิ่งที่กล่าวมาข้างต้นเป็นจริง ทุกคนต้องร่วมกันปฏิรูปการเรียนรู้ องค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะเป็นหน่วยงานของท้องถิ่น มีหน้าที่พัฒนาท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (ชาชีวัฒน์ ศรีแก้ว และคณะ 2544 : 2-3) องค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีหน้าที่โดยตรงที่ต้องปฏิรูปการเรียนรู้ในชุมชน เพราะการพัฒนาให้คนมีความรู้ คือ การพัฒนาชุมชน

2. การบริหารงบประมาณ

จากผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของงบประมาณ การจัดทำงบประมาณ การบริหารการเงิน และการบัญชี การระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษา และการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งสามารถแยกรายละเอียดเป็นรายด้านดังนี้

2.1 การจัดทำแผนของงบประมาณ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของงบประมาณ โดยการ ร่วมเป็นคณะกรรมการประมาณการรายจ่าย และร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนของงบประมาณ พร้อมทั้งร่วมประเมินแผนของงบประมาณ

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากในอนาคตจะมีการเปลี่ยนแปลงระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ (Line-item Budgeting) มาเป็นระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance-based Budgeting) กล่าวคือการจัดระบบงบประมาณแบบปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะจัดทำคำขอและจัดสรรงบประมาณผ่านหน่วยงานระดับจังหวัดและอำเภอ ผ่านไปยังสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และความเหมาะสม แต่ในระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานที่จะใช้ในอนาคต สถานศึกษาเป็นผู้เสนอเป้าหมายและความต้องการงบประมาณผ่านเขตพื้นที่การศึกษา และให้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้วิเคราะห์ความเห็น

เบื้องต้นเพื่อส่งให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาและจัดทำกรอบวงเงินงบประมาณ เพื่อเสนอต่อสภาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแล้วนำเสนอรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเห็นชอบวงเงิน งบประมาณเพื่อการศึกษาในภาพรวม และเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบกรอบวงเงิน งบประมาณเพื่อการศึกษาแล้ว แต่ละส่วนราชการจะต้องจัดทำคำของบประมาณตามแบบฟอร์มที่ สำนักงบประมาณกำหนด เพื่อเข้าสู่การพิจารณาของผู้แทนราษฎร และออกเป็นพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อไป จากนั้นสำนักงบประมาณจะจัดสรรงบประมาณผ่านเขตพื้นที่ การศึกษา เพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษาจัดสรรให้สถานศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544 : 2) จากการเปลี่ยนแปลงดังที่กล่าวมาทำให้โรงเรียนต้องจัดทำแผนของบประมาณ โดยโรงเรียนต้อง ประมวลการรายจ่ายที่จะต้องจ่ายในปีงบประมาณ แล้วจึงจัดทำแผนของบประมาณ เมื่อได้แผนของ บประมาณแล้วจะต้องประเมินแผนของบประมาณว่ามีความเหมาะสมมากน้อยแค่ไหน การจัดทำ แผนของบประมาณทั้ง 3 ขั้นตอนนี้เป็นหน้าที่ของผู้บริหารและครูอาจารย์ในโรงเรียนโดยตรง แต่ ด้วยเหตุที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วม ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะตัวแทนท้องถิ่น ซึ่งมีความรู้และ ประสบการณ์ในการจัดทำแผนของบประมาณ จึงควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของ บประมาณทั้ง 3 ขั้นตอนในลักษณะของคณะกรรมการ ดังผลการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบ การมีส่วนร่วมที่เรียกว่า “ระบบการปรึกษาหารือ” (Consultative Management) ดังที่เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 329) ได้กล่าวไว้ว่าระบบปรึกษาหารือเป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปแบบคณะกรรมการถือเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจการ บริหารและการตัดสินใจให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการด้วย

2.5 การจัดหางบประมาณ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมี

ส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณโดยการร่วมเป็นคณะกรรมการวางแผนเพื่อจัดหางบประมาณ ร่วมจัดกิจกรรมหรือ โครงการเพื่อหารายได้เข้าสู่โรงเรียน ร่วมเสาะแสวงหาแหล่งงบประมาณหรือ ที่มาของรายได้เพื่อติดต่อของบประมาณ ร่วมประชาสัมพันธ์รายงานผลการจัดหางบประมาณให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือประชาชนได้รับทราบ และองค์การบริหารส่วนตำบลเองควรจัดสรรงบประมาณ ด้านการจัดศึกษาให้โรงเรียนอย่างเต็มที่

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากงบประมาณเป็นปัจจัยการบริหารที่มีความ จำเป็นยิ่งสำหรับการดำเนินการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน แต่งบประมาณที่โรงเรียนได้ รับจัดสรรอยู่ในปัจจุบันไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานและโครงการต่างๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่

โรงเรียนจะต้องหางบประมาณนอกระบบมาเสริมงบประมาณที่ได้รับจัดสรร โรงเรียนจึงจำเป็นต้องระดมสรรพกำลังเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณ องค์กรบริหารส่วนตำบลในฐานะที่ใกล้ชิดกับชุมชน และมีความสัมพันธ์กับหน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผนในการจัดหางบประมาณ เพราะการมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือตัดสินใจตั้งแต่ต้น จะทำให้ผู้ที่มีส่วนร่วมมีความรู้สึกผูกพัน และเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินงานให้สำเร็จ (นงรัตน์ ศรีพรหม, 2544 : 22-23) เมื่อได้ร่วมวางแผนความรู้สึกผูกพันก็เกิดขึ้น ความมุ่งมั่นจึงส่งผลให้อยากร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้เข้าสู่โรงเรียน และจากการที่องค์กรบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ จึงควรร่วมแสวงหาแหล่งงบประมาณเพื่อติดต่องบประมาณ และเพื่อความโปร่งใสเกี่ยวกับงบประมาณที่ได้รับมา องค์กรบริหารส่วนตำบลจึงควรประชาสัมพันธ์รายงานผลการจัดหางบประมาณให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนได้รับทราบโดยผ่านเรื่องขยายเสียง หรือการประชุมประชาชน

สำหรับประเด็นการจัดสรรงบประมาณด้านการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียนอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับรายงานผลการวิจัยของพิณสุดา สิริรังสี และสมศักดิ์ คลประสิทธิ์ (2541 : 41) ที่พบว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลส่งเสริมการศึกษาในฐานะผู้สนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในท้องที่ตำบลนั้นๆ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กำพล แสนวนูเรือง (2542 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาและสมาชิก องค์กรบริหารส่วนตำบล มีความต้องการให้องค์กรบริหารส่วนตำบลสนับสนุนงบประมาณและอุปกรณ์ในระดับมาก

2.3 การบริหารการเงินและการบัญชี

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องกันในประเด็นร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารการเงินและการบัญชี และร่วมติดตามตรวจสอบการเงินและการบัญชีเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าความเหมาะสมของการมีส่วนร่วมจะอยู่ในระดับมาก

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญบางคนมีความเห็นว่าการบริหารการเงินและการบัญชีควรมีความโปร่งใส ผู้ที่เกี่ยวข้องรวมถึงองค์กรบริหารส่วนตำบลจึงควรเข้ามามีส่วนร่วม แต่ผู้เชี่ยวชาญบางคนเห็นว่าหากองค์กรบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมจะเกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติงาน จึงไม่ควรเข้ามามีส่วนร่วม

จากความคิดเห็นที่แตกต่างกันนี้จึงทำให้ความเห็นไม่สอดคล้องกัน

ส่วนประเด็นการร่วมจ้างเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการด้านการเงินและการบัญชีแทนครู อาจารย์ และร่วมพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการเงิน และการบัญชี กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากในอนาคตโรงเรียนจะได้รับจัดสรร

บุคลากรที่ทำหน้าที่ด้านธุรการ การเงินและพัสดุ จากสำนักงานด้านการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ (2544) . การปฏิรูปการศึกษา (ออนไลน์) สืบค้นได้จาก : www.moe.go.th/reform46/htm. (14 มีนาคม 2545)) เพื่อให้ทำงานแทนครูอาจารย์ จึงไม่มีความจำเป็นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องจัดจ้างบุคลากรหรือพัฒนาบุคลากรในด้านธุรการ การเงิน และการบัญชี

2.4 การระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษา

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษา โดยการลดหย่อนภาษีสำหรับการบริจาคเพื่อการศึกษา และการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษา ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 54 (1) (2542 : 27) ระบุว่า “ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม” และมาตรา 54 (2) ระบุว่า “ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยการสนับสนุน การอุดหนุนและใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

2.5 การจัดซื้อจัดจ้างและการพัสดุ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างและการพัสดุ โดยการร่วมพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการพัสดุเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการพัสดุ มีระเบียบมากมายที่ต้องศึกษาทำความเข้าใจ เพื่อให้ปฏิบัติงานอย่างถูกระเบียบ อีกทั้งต้องยึดถือระเบียบนั้นอย่างเคร่งครัด แต่ระเบียบต่างๆ เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอๆ ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความสับสนบางครั้งทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพได้ องค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะที่มีกรปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการพัสดุ อาจมองเห็นช่องทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาบุคลากร จึงควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านนี้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.6 การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณมีความเหมาะสมมาก แต่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องกัน อาจเนื่องจากผู้เชี่ยวชาญบางคนเห็นว่าการได้ร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลจะทำให้เกิดความโปร่งใส ตามนโยบายการบริหารงานแบบโปร่งใสของรัฐบาล(กระทรวงมหาดไทย (2545) การปฏิรูประบอบราชการ (ออนไลน์) สืบค้นได้จาก :

www.mahadthai.com (15 มีนาคม 2545)) แต่ผู้เชี่ยวชาญบางคนไม่ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบและประเมินผลด้วย โดยให้เหตุผลการบริหารการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลเองมีข่าวคราวของการทุจริตและความไม่โปร่งใสอยู่เสมอๆ (“ศธ.-มหาดไทย พบครึ่งทางสกัดข้อพิพาท โอน โรงเรียนให้องค์กรปกครองท้องถิ่น”, 2543 : 18) จึงไม่เหมาะสมที่จะมีส่วนร่วม และผู้เชี่ยวชาญบางคนให้เหตุผลว่า การติดตามตรวจสอบด้านการเงินและการบัญชี มีสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินรับผิดชอบอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะเข้าไปมีส่วนร่วม

จากเหตุผลที่กล่าวมาจึงเป็นเหตุให้การมีส่วนร่วมด้านการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมปานกลาง

3. การบริหารงานบุคลากร

จากการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคล องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดหาบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การเสริมสร้างวินัยและจรรยาบรรณ และการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งสามารถแยกรายละเอียดเป็นรายด้านได้ดังนี้

3.1 การจัดหาบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดหาบุคลากรเข้าปฏิบัติงานโดยการร่วมเสนอแผนอัตรากำลังของโรงเรียนเพื่อกำหนดอัตรากำลังและจัดหาบุคลากรให้เหมาะสมกับงานและปริมาณงานของโรงเรียน และร่วมเป็นคณะกรรมการสรรหาหรือคัดเลือกบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนมีปัญหาการบริหารบุคลากรหลายประการ เช่น ครูไม่ครบตามเกณฑ์ มีครูไม่ตรงตามสาขาวิชาที่ต้องการ ในบางโรงเรียนมีจำนวนครูครบตามเกณฑ์แต่ย้ายไปช่วยราชการ เป็นต้น

ดังผลการวิจัยของละคร การะพันธ์ (2535 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า การบริหารงานบุคลากรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มีปัญหาหลายประการ คือ โรงเรียนมีครูไม่ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด ครูที่ได้มาไม่ตรงความต้องการของโรงเรียน และโรงเรียนขาดครูที่ชำนาญในสาขาวิชาเฉพาะ จากปัญหาดังกล่าวรัฐจึงมีนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยให้มีการบริหารงานเชิงปฏิรูปเน้นการกระจายงานกระจายอำนาจโดยมีการกระจายงานความรับผิดชอบต่างๆ รวมทั้งอำนาจในการตัดสินใจจากศูนย์กลางสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้อำนาจเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีอำนาจในการบรรจุแต่งตั้ง (สมชาย เทพแสง, 2544 :17) ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรมี

ส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องดังกล่าว โดยการส่งตัวแทนเข้าร่วมเสนอแผนอัตรากำลัง และร่วมสรรหาหรือเลือกสรรบุคลากรเข้าปฏิบัติงานด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการ

3.2 การพัฒนาและธำรงรักษาบุคลากร

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องกันเกี่ยวกับการพัฒนาและธำรงรักษาบุคลากร ถึงแม้ว่าทุกประเด็นของการส่วนร่วมมีความเหมาะสมมากก็ตาม

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญบางคนให้ความสำคัญกับการพัฒนาและธำรงรักษาบุคลากรในโรงเรียนเพราะการพัฒนาบุคลากรและธำรงรักษาจะทำให้บุคลากรมีคุณภาพ และอยู่ทำงานกับโรงเรียนนานๆ จึงเห็นว่าทุกส่วนที่เกี่ยวข้องแม่แต่องค์การบริหารส่วนตำบลควรเข้ามามีส่วนร่วม เพราะเชื่อว่าการมีส่วนร่วมทำให้การปฏิบัติงานดีขึ้น (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2538 : 328)

แต่มีผู้เชี่ยวชาญบางคนไม่เห็นด้วยที่จะให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการพัฒนาและธำรงรักษาบุคลากรเพราะเหตุว่ากระทรวงศึกษาธิการได้มีการส่งเสริมบุคลากรของโรงเรียน ตั้งแต่กระบวนการผลิต การพัฒนาครูคุณภาพและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : 27) อยู่แล้ว

จากเหตุดังกล่าวจึงทำให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องกัน

3.3 การเสริมสร้างวินัยและจรรยาบรรณ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างวินัยและจรรยาบรรณ โดยการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดูแลความประพฤติของครู

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันมีข่าวเกี่ยวกับครูอยู่ทางหน้าหนังสือพิมพ์ อยู่เสมอๆ ว่า ครูข่มขืนนักเรียน ครูทารุณกรรมนักเรียน ครูทุจริตเงินโครงการต่างๆ เป็นต้น จากข่าวต่างๆ ที่กล่าวมาบ่งบอกว่าครูขาดวินัยและจรรยาบรรณ ความศรัทธาที่ประชาชนมีต่อครู ลดลงกลายเป็นความเสื่อมศรัทธา ปัญหาต่างๆ เหล่านี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทรศักดิ์ เทพธร (2540 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัจจุบันครูไม่ค่อยมีคุณภาพ มีความประพฤติไม่เหมาะสมกับความเป็นครู และขาดวินัย จากปัญหาต่างๆ เหล่านี้ทุกคนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรหาวิธีป้องกันมิให้ครูกระทำผิดวินัยและจรรยาบรรณ โดยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมสอดส่องดูแลความประพฤติของครู แต่บางครั้งชุมชนไม่ให้ความสำคัญเพราะคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจึงเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชน จึงควรสร้างความเข้าใจและสร้างความตระหนัก รวมไปถึงการสนับสนุนให้ชุมชนร่วมสอดส่องดูแลความประพฤติของครูด้วย

3.4 การพัฒนาวิชาชีพ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพ โดยร่วมเป็นคณะกรรมการวางแผนพัฒนาวิชาชีพครู

เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากอาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงต้องมีการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถสมกับเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยมีการจัดตั้งองค์กรสำหรับพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542,2542 : 27) แต่การพัฒนาวิชาชีพครูมิใช่เป็นหน้าที่ขององค์กรพัฒนาวิชาชีพครูเพียงฝ่ายเดียว ทุกคนที่เกี่ยวข้องก็ต้องร่วมกันส่งเสริมและรับผิดชอบ ดังคำกล่าวที่ว่า All For Education โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องจัดการศึกษาในอนาคต ควรเตรียมความพร้อมด้วยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพครู แต่เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในเรื่องวิชาชีพและการพัฒนาวิชาชีพครู (“ศธ –มหาดไทย” พบครึ่งทางสกัดข้อพิพาทโอน ร.ร.ให้องค์กรท้องถิ่น 2543 : 18) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจึงจึงเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการร่วมวางแผนพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งการมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าวนี้จะทำให้เกิดความเข้าใจในวิชาชีพครูมากขึ้น อีกทั้งยังแสดงให้เห็นความจริงใจที่องค์กรบริหารส่วนตำบลมีต่อครู อาจก่อให้เกิดความรักความเข้าใจ และลดความบาดหมางและความขัดแย้งที่เคยเกิดขึ้นได้

3.5 การประเมินผลการปฏิบัติงาน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องกันเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงาน ถึงแม้ว่าทุกประเด็นของการมีส่วนร่วมมีความเหมาะสมมากก็ตาม

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก ผู้เชี่ยวชาญบางคนคิดว่าการที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน จะทำให้ผลการตัดสินใจในการประเมินและติดตามถูกต้องมากขึ้น ตามผลการทดลองของลิเคิร์ต (Likert) ที่พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยให้การตัดสินใจต่างๆมีประสิทธิภาพมากขึ้น (สมยศ นาวิกาน, 2538 : 450)

แต่ผู้เชี่ยวชาญบางคนมีความเห็นว่า การประเมินผลการปฏิบัติงาน ควรประเมินตามสภาพจริง นั่นคือการสังเกตการทำงานตามภารกิจ และให้คะแนนการทำงานจากการปฏิบัติงานจริง (เริงชัย จงพิพัฒน์สุข, 2542 : 15) ดังนั้นผู้ที่ทำการประเมินจึงควรเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิด และสามารถสังเกตการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานได้อย่างสม่ำเสมอ องค์การบริหารส่วนตำบลจึงไม่มีความเหมาะสมที่จะร่วมประเมินผลการปฏิบัติงาน

จากเหตุผลที่กล่าวมา ทำให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องกัน

4. การบริหารงานทั่วไป

จากการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารงานทั่วไป กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษา การส่งเสริมและบริการนักเรียนงานกิจกรรมพิเศษ งานประกันคุณภาพ และการนิเทศติดตามและประเมินผล ซึ่งสามารถแยกรายละเอียดเป็นรายด้านได้ดังนี้

4.1 การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดระบบสารสนเทศในการบริหารและการจัดการเรียนการสอน โดยการร่วมวางแผนการจัดระบบและพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอน และร่วมจัดซื้อเทคโนโลยีในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอน

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งสำหรับการบริหารและการจัดการศึกษาในยุคข้อมูลข่าวสาร ดังคำกล่าวที่ว่า โรงเรียนจึงจำเป็นต้องจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอนให้เป็นปัจจุบัน ทันสมัย ง่ายต่อการสืบค้น แต่การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษามีปัญหามากมาย ดังเช่นผลการวิจัยของเทียนชัย ธาราวัชรศาสตร์ (2543 : บทคัดย่อ) และเชิดศักดิ์ พันธุ์พิพัฒน์ (2538 : 74) ที่พบว่า สภาพความพร้อมด้านงบประมาณโรงเรียนประถมศึกษาทุกขนาดไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณโดยตรง ด้านอุปกรณ์มีเพียงเครื่องพิมพ์ดีด และตู้ใส่เอกสาร บุคลากรขาดความรู้ความสามารถในการจัดระบบสารสนเทศ ขาดแคลนงบประมาณ และขาดวัสดุอุปกรณ์

จากปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมาอาจเป็นเหตุให้ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะผู้ที่เกี่ยวข้อง มีงบประมาณ และมีการมีจัดทำระบบสารสนเทศภายในสำนักงาน จึงควรเข้าร่วมในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอน และร่วมจัดซื้อเทคโนโลยีในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอน เพื่อโรงเรียนมีระบบสารสนเทศที่ทันสมัยเป็นประโยชน์ต่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด

4.2 การส่งเสริมและการบริการนักเรียน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและบริการนักเรียน โดยการร่วมให้บริการสาธารณูปโภคเบื้องต้น เช่น น้ำดื่มที่สะอาด อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) อุปกรณ์กีฬา เสื้อผ้า เครื่องเขียน และแบบเรียน เป็นต้น ร่วมให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน ร่วมจัดทำสำมะโนนักเรียน ร่วมจัดทำเขตบริการและสำรวจเด็กในเขตบริการ และร่วมติดตามนักเรียนที่ขาดเรียนหรือไม่เข้าเรียน

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากความคาดหวังว่าที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีต่อบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นหน่วยงานราชการของท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาประชาชนในท้องถิ่น และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคนเป็นคนในท้องถิ่น นักเรียนทุกคนในโรงเรียนจึงเปรียบเสมือนลูกหลานที่ต้องร่วมกันดูแล ช่วยเหลือ ส่งเสริมและให้บริการ การมีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆดังผลการวิจัยจึงมีความเหมาะสมมาก เพราะการส่งเสริมและบริการนักเรียนก็เป็นการส่งเสริมและพัฒนาประชาชนในท้องถิ่นด้วย ซึ่งความคาดหวังที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวนี้เป็นไปตามทฤษฎีการบริหารในฐานะเป็นกระบวนการทางสังคมของเก็ทเซล และกูบา (Getzels and Guba's the Administration as Social Process Theory) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมหรือการกระทำของมนุษย์ในแต่ละสังคมเป็นผลมาจากองค์ประกอบ 2 มิติ คือ สถาบันมิติ ได้แก่สถาบัน องค์การซึ่งมีลักษณะเป็นสถาบัน แต่ละสถาบันจะมีบทบาทในสังคมและความมุ่งหวังจากบุคคลภายนอก และบุคลามิติ ได้แก่ตัวบุคคลที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน และความต้องกรส่วนตัวในหน้าที่ที่ปฏิบัติ ซึ่งสถาบันมิติ และบุคลามิติ ต่างได้รับอิทธิพลทางสังคมส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ (ภิญโญ สาธร, 2526 : 256-257 และสุวิทย์ บุญช่วย, 2525 : 38-39)

4.3 งานกิจกรรมพิเศษ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีส่วนร่วมในงานกิจกรรมพิเศษ โดยการร่วมวางแผนเพื่อกำหนดกิจกรรมต่างๆที่จะจัดในรอบปี ร่วมจัดกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดให้มีขึ้น ร่วมประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนให้ประชาชนได้รับทราบและมีส่วนร่วม สนับสนุนเงินทุนและวัสดุอุปกรณ์สำหรับจัดกิจกรรม และร่วมประสานความร่วมมือกับบุคคล องค์กร และหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การจัดกิจกรรมสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะว่าการจัดกิจกรรมมีความจำเป็น และเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้นักเรียนมีคุณภาพได้มาตรฐาน ตามแนวการจัดการศึกษาที่บัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 22 (2542 : 12) ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและศักยภาพ” แต่การจัดการจัดกิจกรรมต่างๆจะสำเร็จ

และเกิดประโยชน์สูงสุดได้ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครูอาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน เพราะทุกฝ่ายที่กล่าวมาจะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดกิจกรรมแตกต่างกันไป

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและตัวแทนของชุมชน มีหน้าที่การรับผิดชอบการจัดกิจกรรมต่างๆของตำบล กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจึงเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมวางแผนเพื่อกำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่จะจัดในรอบปี เพราะโรงเรียนคือชุมชนหนึ่งของตำบล

จากข้อผูกพันที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ร่วมวางแผนเพื่อกำหนดกิจกรรมต่างๆที่จะจัดในรอบปี ส่งผลกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรร่วมจัดกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดขึ้นมา ร่วมประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ร่วมสนับสนุนงบประมาณ และร่วมประสานความร่วมมือกับบุคคลต่างๆ เพื่อให้การจัดกิจกรรมสำเร็จด้วยดีเหมือนกับเป็นกิจกรรมหรือหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง

จากที่กล่าวมาสอดคล้องกับที่ สร้อยตระกูล อรรถมานะ (2542 : 212) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม นอกจากหมายถึงการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมตั้งเป้าหมาย ตัดสินใจ และร่วมวางแผนแล้ว การมีส่วนร่วมดังกล่าวมีความสำคัญมากที่สุดเพราะเป็นการมีส่วนร่วมทางสมองหรือความคิด เมื่อบุคคลมีโอกาสร่วมคิดก็จะเกิดความผูกพันทางจิตวิทยาที่จะทำให้เป้าหมาย หรือแผนที่วางไว้นั้นบรรลุผล อีกทั้งยังรู้สึกเป็นเจ้าของ

4.4 งานประกันคุณภาพ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในงานประกันคุณภาพ โดยร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ร่วมจัดทำแผนกลยุทธ์ ธรรมนูญโรงเรียน และแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานและพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน ร่วมแสวงหายุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 47 และมาตรา 48 (2542 : 24-25) กำหนดว่า “ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก” และ “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อ

รองรับการประกันคุณภาพภายนอก” ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัดที่จะต้องดำเนินการเตรียมความพร้อมเพื่อการรองรับการประเมินภายนอก ด้วยการจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เริ่มตั้งแต่แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาได้แก่ ชุมชนบริเวณ โรงเรียน ผู้บริหาร บุคลากรในสถานศึกษา นักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2543 ก : 8) ดังนั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจึงเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะตัวแทนชุมชนบริเวณโรงเรียน ควรร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน และร่วมแสวงหายุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในด้วย

นอกจากนี้แผนกลยุทธ์ ธรรมนูญโรงเรียน และแผนปฏิบัติการยังเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งของมาตรฐานด้านกระบวนการสำหรับการประเมินภายนอก ที่โรงเรียนต้องจัดเตรียม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2543 ข :14) ซึ่งในการจัดทำแผนกลยุทธ์ ธรรมนูญโรงเรียน และแผนปฏิบัติการ องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนร่วมโดยตำแหน่งอยู่แล้วในฐานะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับการประเมินคุณภาพภายในซึ่งเป็นหน้าที่ของหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญอาจเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ควรเป็นผู้ร่วมประเมินด้วย เพื่อเข้ามาแก้ไขจุดอ่อนที่อาจเกิดจากความลำเอียงในการประเมินของบุคลากรในโรงเรียนที่อาจคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ซึ่งถ้าหากองค์การบริหารส่วนตำบลได้เข้ามามีส่วนร่วมจะทำให้ได้ผลการประเมินที่เป็นจริงสำหรับใช้ในการพัฒนาเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการประเมินภายนอกต่อไป

4.5 การนิเทศติดตามและประเมินผล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามและประเมินผล โดยการร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนการนิเทศติดตามและประเมินผล และร่วมรับทราบและชื่นชมผลการปฏิบัติงานประจำปี

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการนิเทศติดตามและประเมินผลเป็นกระบวนการหนึ่งของการพัฒนาการจัดการศึกษา และยังเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งตามมาตรฐานด้านกระบวนการมาตรฐานที่ 13 ซึ่งกำหนดให้มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2543 ข :14) ดังนั้นการนิเทศติดตามและประเมินผลจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง จำเป็นจะต้องจัดทำแผนการนิเทศติดตามผลให้คุณภาพ เพื่อให้การดำเนินการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลเป็นไปเพื่อพัฒนาการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียนสู่คุณภาพและมาตรฐาน

การจัดทำแผนการนิเทศติดตามและประเมินผลถึงแม้จะเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหาร และครูอาจารย์ภายในโรงเรียน แต่การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน หรือตัวแทนจากองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำอาจจะทำให้ได้ความคิดที่หลากหลาย ดังที่ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 328) ได้กล่าวไว้ว่า ในหลายๆสถานการณ์ “สองหัวย่อมดีกว่าหัวเดียว” การมีส่วนร่วมทำให้เกิดความคิดได้มากกว่า เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ระดมความคิด และอภิปรายร่วมกันทำให้ได้ความคิดดีๆในการปฏิบัติงาน จากแนวคิดดังกล่าวโรงเรียนจึงควร จูงใจให้องค์กรบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผล เพื่อให้ได้แผนการนิเทศที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น

สำหรับประเด็นร่วมรับทราบและชื่นชมผลการปฏิบัติงานนั้น อาจสืบเนื่องมาจากการที่ องค์กรบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในด้านต่างๆดังที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด อีกทั้งการได้รับทราบผลการปฏิบัติงานของของโรงเรียนก็เปรียบเสมือนได้รับทราบผลของการมี ส่วนร่วมขององค์กรบริหารส่วนตำบลด้วย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจึงเห็นว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในประเด็นนี้ด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะโดยภาพรวม

1.1.1 โรงเรียนควรนำรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ได้จากการวิจัย ใช้เป็นแนวทาง ประกอบการจัดทำแผนพัฒนา และแผนปฏิบัติการ เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษา และพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานได้

1.1.2 องค์กรบริหารส่วนตำบลควรนำรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ได้จากการวิจัย ใช้ประกอบการพิจารณาการจัดทำแผนพัฒนาตำบล เพื่อให้การพัฒนาตำบลด้านการศึกษา เป็นรูปธรรมมากขึ้น

1.1.3 องค์กรบริหารส่วนตำบลควรใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมที่ได้จากการวิจัย เป็นแนวทางสำหรับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการศึกษาในอนาคต

1.1.4 โรงเรียนควรใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมที่ได้จากการวิจัย หาแนวทางหรือวิธีการที่จะให้องค์กรบริหารส่วนตำบลได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

1.1.5 กระทรวงศึกษาธิการและกรมการปกครองควรจัดสัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วม และเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

1.1.6 ผู้บริหาร โรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนควรสร้างสัมพันธอันดีกับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การมีส่วนร่วมเป็นไปอย่างเต็มใจ เต็มความสามารถ และมีบรรยากาศของมิตรภาพ

1.2 ข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานวิชาการ

1.2.1 โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมแสวงหาผู้รู้ เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมเป็นผู้สอนหรือวิทยากร เพราะจะทำให้ได้หลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และมีผู้สอนที่เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลเป็นไปตามสภาพจริงมากขึ้น

1.2.2 องค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่พัฒนาตำบล ควรร่วมสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งของนักเรียนและประชาชนในตำบล ตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ชุมชน

1.2.3 องค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะที่เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารของตำบล ควรจัดสำนักงานให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนและประชาชนโดยทั่วไปได้เข้ามาศึกษาหาความรู้

1.2.4 โรงเรียนควรเสนอโครงการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้หาแนวทางช่วยเหลือโรงเรียน หรือวางแผนที่จะจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนแต่เนิ่นๆ

1.2.5 องค์การบริหารส่วนตำบลควรเป็นผู้นำในการปฏิรูปการเรียนรู้ในชุมชน โดยการสนับสนุนให้ผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ที่มีอยู่อย่างหลากหลายในชุมชนเป็นครูของชุมชน จัดให้ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านอาชีพ ข้อมูลข่าวสาร และให้บริการอินเทอร์เน็ต รวมทั้งควรจัดให้มีห้องสมุดประจำตำบลด้วย

1.3 ข้อเสนอแนะด้านการบริหารงบประมาณ

1.2.6 องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งร่วมแสวงหาแหล่งงบประมาณและรายได้ให้กับโรงเรียน เพื่อเพิ่มปัจจัยทางการบริหารให้กับโรงเรียน

1.2.7 โรงเรียนควรนำเสนอแผนปฏิบัติการ หรือโครงการต่างๆ ให้แก่องค์การ

บริหารส่วนตำบลได้รับทราบ เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลร่วมหาแนวทางจัดสรรงบประมาณหรือหางบประมาณให้กับโรงเรียน

1.2.8 องค์การบริหารส่วนตำบลควรศึกษาความเป็นไปได้ที่จะจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษา และลดหย่อนภาษีสำหรับการบริการเพื่อการศึกษา เพื่อใช้ในการระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษา

1.4 ข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานบุคลากร

1.4.1 องค์การบริหารส่วนตำบลควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับขอบข่ายการบริหารงานบุคลากร เพื่อจะได้เข้าไปมีส่วนร่วมให้มากขึ้นและมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องเหมาะสม

1.4.2 องค์การบริหารส่วนตำบลควรสร้างความตระหนักให้ชุมชนเห็นความสำคัญของครูที่ดี และควรสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลความประพฤติของครู เพื่อให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์

1.5 ข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานทั่วไป

1.5.1 โรงเรียนควรเชิญตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลเข้าร่วมวางแผนในการจัดระบบและพัฒนาระบบสารสนเทศในการบริหารและการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งขอให้องค์การบริหารส่วนตำบลร่วมจัดซื้อเครื่องมือเทคโนโลยีที่จำเป็นตามความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมและบริการนักเรียนอย่างเต็มที่ เช่น บริการสาธารณูปโภค ให้ทุนการศึกษา ติดตามนักเรียนที่ขาดเรียน ฯลฯ เพราะนักเรียนก็คือประชาชนคนหนึ่งที่องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้บริการ

1.5.3 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน และโรงเรียนควรมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือทั้งโรงเรียนและองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกันจัดกิจกรรมพิเศษขึ้นมา

1.5.4 โรงเรียนควรเชิญองค์การบริหารส่วนตำบลให้ร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน เพื่อแสวงหากลยุทธ์ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในโรงเรียน

1.5.5 โรงเรียนควรนำเสนอรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับทราบผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลเกิดความภาคภูมิใจในผลการมีส่วนร่วม และได้หาทางปรับปรุงแก้ไขร่วมกันต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการทำวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย จะพบปัญหาเรื่องการไม่สามารถเก็บรวบรวมแบบสอบถามได้ หรือเก็บได้ล่าช้า จึงขอเสนอวิธีการป้องกัน และแก้ปัญหา ดังนี้

2.1.1 ควรติดต่อผู้เชี่ยวชาญที่จะตอบแบบสอบถามให้มากกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อทดแทนผู้เชี่ยวชาญที่ไม่สามารถตอบแบบสอบถามในรอบต่างๆให้ได้

2.1.2 ในการติดต่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ควรติดต่อด้วยตนเอง และควรสร้างความตระหนักให้ผู้ที่ถูกติดต่อเป็นผู้เชี่ยวชาญเห็นความสำคัญของงานวิจัยที่จะจัดทำ และควรเลือกผู้ที่มีความเต็มใจมาเป็นผู้เชี่ยวชาญร่วม

2.1.3 ถ้าหากผู้เชี่ยวชาญคนใดไม่ส่งแบบสอบถามกลับมาภายในระยะเวลาที่กำหนด ควรติดต่อ และติดตามอย่างต่อเนื่องทั้งด้วยตนเอง และวิธีการโทรศัพท์

2.1.4 ถ้าหากผู้เชี่ยวชาญคนใดไม่เข้าใจข้อคำถาม ผู้วิจัยควรอธิบายให้ผู้เชี่ยวชาญเข้าใจ แต่ไม่ควรการชี้แนะแนวทาง

2.1.5 ถ้าหากผู้เชี่ยวชาญคนใดไม่มีเวลาที่จะเขียนตอบแบบสอบถาม อาจใช้วิธีการขอให้ตอบแบบสอบถามทางโทรศัพท์ หรือขอนัดสัมภาษณ์เมื่อผู้เชี่ยวชาญพร้อม

2.1.6 ถ้าหากผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญท่านใดมีสถานที่รับ-ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail adress) ควรส่งและรับแบบสอบถามทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) เพราะมีความสะดวกและประหยัด

2.2 ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมแบบเจาะลึกรายด้าน เช่น รูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา

2.3 ควรศึกษาเชิงทดลองเรื่องผลการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา

2.4 ควรศึกษาสภาพ ปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาแบบการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา